

FOIĂ ENCICLOPEDICĂ LITERARĂ. APARE IN FIECARE LUNĂ DE DOUE-ORI

Preţul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria . . . . . 12 corone
 Pentru România şi străinătate . . . 17 franci

PROPRIETAR ŞI REDACTOR

IOAN BACIU
 preot.

Preţul inserţiunilor:

Pentru publicaţiunile de 3 ori ce conţin cam 150 cuvinte 6 cor.: 200 cuvinte 8 cor. şi mai sus 10 corone

TÓMNA.

Ce scurt țin toate-n lume! Ce scurtă fu și vara,
 Ea a trecut, cum trece o umbră dulce, sêra,
 Când sôrele e gata se-mbarce pre Ocean,
 Când totul pãusêzã sub ceriul viorean:
 Ce scurt țin toate-n lume! Ce scurtă fu și vara,
 Ea a trecut, cum trece o umbră dulce, sêra...

O, ani și zile mândre, din leagãn pãn' la mörte
 Voi treceți ca o rarã, ce trece, iute fôrte...
 Ca risul, ce-l risêzã un suflet însetat,
 Ca dulcea'mbrãțișare, ca primul serutat:
 O, ani și zile mândre, din leagãn pãn' la mörte
 Voi treceți ca o rarã, ce trece, iute fôrte...

Frumôsã-i primavara, când codrul este verde,
 Frumôsã este vara, când grija ni-se perde
 Vêdênd rituri — coróre și holdele — aurînd
 Romantica câmpia — în bôre flusturând:
 Frumôsã-i primavara, când codrul este verde,
 Frumôsã este vara, când grija ni-se perde...

Ce scurt țin toate-n lume! Ce scurtã-i o junetã —
 Și-a nôstrã barbãtiã, ce-i rarã în viețã!...
 Și ne trezim de-odată, în tomnã, ne trezim,
 Vedem, cum cade frunda — gãndim c'o se murim:
 Ce scurt țin toate-n lume! Ce scurtã-i și-o junetã
 Și-a nôstrã barbãtiã — ce-i rarã în viețã...

Copii, copii, ai zilei, gustați tot, ce ve place,
 Acuși s'apropiã tomna și frunda se desface
 De ramur și de crengã, remãne codrul gol.
 Și mörte ori-ce viațã ca sufletul pre pol:
 Copii, copii, ai zilei, gustați tot ce ve place,
 Acuși s'apropiã tomna și frunda se desface!...

Dar' câtã iarbã cruda, ce pre la sãnti rêsare,
 Sermana, nu ajunge a tómnai salutare,
 O taie lata cósã și-o culca la pamênt,
 Și ea se restedescce ca omul în yorment:
 O, câtã iarbã crudã, ce pe la sãnti rêsare,
 — Sermana, nu ajunge a tómnai salutare...

Betrãni, cãrunți la plete, gustați a vóstre dile —
 În drag rê gustați tomna cu inimi juvenile:
 Pãtruși fiind la suflet, de-al sortii scump favor,
 D'ați fost cruțați de cósã, ce taie așa ușor:
 Betrãni, cãrunți la plete, gustați a vóstre dile —
 În drag ce gustați tomna cu inimi juvenile...

Frumôsã mai e tomna îmbelșugată 'n fructe.
 Frumôsã-i senectutea, bogatã în virtute:
 De iarnã n'are fricã plugarul obosit,
 De mörte, nu se teme betrãnu-ncãrunțit:
 Frumôsã mai e tomna îmbelșugată 'n fructe.
 Frumôsã senectutea, bogatã în virtute...

*Gustați plugarii din roduri că mesa-i încărcată,
Gustați betrâni din fapte cu inima 'ncântată:
Sublimă — așa e toamna, ce roi ri-oați facut*

*Că 'n vară ostenitați, lucratați ne-nterupt:
Gustați plugarii din roduri. că mesa-i încărcată,
Gustați betrâni din fapte cu inima 'ncântată!*

S. P. Simonu.

IMPORTANȚA SOCIALĂ A RELIGIUNII.

Acesta au vedut-o și au înțeles-o inșiși pagani, cari au considerat totdeauna religiunea de fundament al societății și au condamnat pre ateisti la pedepsa de moarte, ca vinovați de lesa societate. Dacă inimicii moderni ai religiunii ar ceti puțin aceea ce M. T. Cicero scrie în cărțile sale „*De Legibus*“ și și în alte locuri — despre necesitatea socială a religiunii, ar ave pentru ce să roșască de rușine. Cităm numai ceea-ce scrie marele orator și filosof roman în cartea 1 *De Legibus* cap. 16 și în car. 2 cap. 7.

„Dacă drepturile s'ar constitui prin plebiscitul poporului, prin decretele principilor, prin sentințele judecătorilor, atunci furturile, adulteriele, testamentele false ar fi tot alătea drepturi, supunând că ar fi sancționate de sufragiile judecătorilor sau de plebiscitele mulțimei. Așadară dacă sentințele și poruncile nebunilor au atâta putere de a resturna însăși natura lucrurilor, pentru-ce nu sancționează ca acele lucruri cari sunt rele și periculoase, să se rețină de bune și salutari? Sau pentru-că purtând legea să facă drept aceea ce e nedrept, nu va putea să

Lupta contra sloilor de gheață.

„facă ca să fie bine aceea ce e rău? Dar în adevăr noi nu putem deosebi legea bună de cea rea, decât în virtutea *normei supreme a naturei*.“ Și fiind-că marele orator a dezvoltat pre larg acest concept; în cart. 2. cap 7 espune care e basa pre care se fundează principiile, cari conduc natura noastră la cunoșcerea și practizarea binelui și răului moral, la care basă trebuie să recurgă toți legistatorii ca să facă legi demne de acest nume, adevărate legi juste și înțelepte, în fine espune că fiecare om trebuie să aibă ca normă obligătoare conștiința.

„Fiă așadară chiar dela început bine imprimat în mintea fiecărui cetățean, că Dēii sunt Stăpânii și regenții tuturor lucrurilor, și ceea-ce se întâmplă aici, se face

„sub domnia și puterea lor, că dinșiși ved cum e fiecare om, ce face, ce cugetă, cu ce afect și pietate se poartă față de lucrurile sante, că dinșiși trebuie să facă dreptate celor drepti și celor impiii, după meritele sau desmeritele lor. Pentru-că dacă în mintea cetățenilor vor pătrunde aceste maxime, nu vor avea dificultate de a opera contra justiției și adevărului. Cine va nega așadară că atari sentințe sunt folositoare, când va considera cât de multe sunt lucrurile, cari își au firmitatea dela jurământ, cât avantajiu aduce sântenia alianțelor, pre câți i-a reținut dela delictes frica pedepselor divine, cât de sânt e consorțiul reciproc al cetățenilor, dacă se întrepun Dēii nemuritori de judecători și martori? Éta că ai preambulul „legei, căci așa îl chiamă Platone“

Aceste adevăruri atât de strălucitoare, cunoscută și admise de cei mai mari filosofi ai păgânismului și de școlile lor, se confirmă în modul cel mai evident prin istoria antică și modernă. Până când la un popor a înflorit religiunea, au înflorit și cele mai alese virtuți civile, drepturile cetățenilor au fost respectate, cei rei au fost pedepsiți, pacea s'a conservat în foculuriul domestic și în con-

Port țărănesc din Vinerea.

sortiul cetățenesc. Pre când din contră decădend religiunea, sau fiind adulterată de maximele religiunilor false, au decădut sau de tot sau în parte bunurile societății civile, onestitatea a fost insidiată, familia s'a distrus, jurnimea s'a corupt, proprietățile au fost violate...

Ce deosebire între societatea păgână de pe timpul Romei decadute și corupte, și între societatea creștină ce se forma pe încetul în silențiul catacumbelor! Un popor însetat de sânge și de libidine salta și se veselia cu nemoderățiune în amfiteatru la spectacolele gladiatorilor uciși și vergurelor espuse la cele mai înfricoșate insultări, pre când un alt popor se forma la lumina adevăratei religiuni, după codicele Evangheliei, un popor blând, cast, supus superiorilor statului, chiar și când prin cea mai injustă persecuțiune îl condamnău la mörte, pentru-că era creștin. Și în zilele noastre ce spectaclu ne oferesce societatea, care a apostatat dela D-đeu, dela Isus Cristos, dela Biserica sa? Aerul se ımple tot mereu de lamentațiunile atător mame injuriate de fii crudeli, de lamentațiunile atător nevinovați vătomați în cele mai sacre drepturi ale lor de vicleni sau violatori prea puternici, părinții deplâng inocența perdută a fiilor lor, din cauza corupțiunei ambientului social în care sunt obligați a trăi. Estinderea acestor rele amenință cu naufragiu aceea parte atât de lesă a societății omenesci, care a fost odată nu numai în sine însăși civilă, ci chiar făclia civilizațiunei lumi, așa încât acesta stare de lucruri pune pe cugete chiar pre aceea, cari promovând separațiunea religiunei de societate, au fost autorii atător rele. Acuma mulți dintre acestia đic că trebuie să se repună în onóre religiunea. Dee D-đeu ca se salutăm cât mai curund fericita reintörcere la sēmteminte mai bune, dar nu din impetuositate unei înfricări trecătoare, ci din profunda convingere de a fi greșit; cei ce guvernază societatea ar trebui să promoveze reintör-cerea popórelor la religiunea părăsită, nu la o religiune vană chimerică, falsă și ımposibilă de a esista, decât doră în visurile fantastice ale celor ce promovéză religiunea datorinței, ci la reala, adevărata și unica religiune, ce a dat-o D-đeu genului omenesc spre mântuirea lui, la aceea, ce domnul Cristos a fundat-o pre pētră nemobilă, și din Roma ca din centrul său, își dilatéză în totă lumea splendorile sale.

(Va urma).

R ă s p u n s . . .

*Mi-ai scris scrisori nenumărate
Și đici, că n'ai primit răspuns,
Că dragostile ımfocate
Din inimă-mă de mult sau dus.*

*Imi scrii de zile dragi și dalbe
Îmă amintesci linistea sērri
Trecute sunt acele tôte,
Căci eu demult te-am dat uitării.*

Teodor Oltean

CĂSĂTORIE ȘI SOCIETATE.

(H. I.)
(Urmare.)

De altcum e grea soarta femeii, in China încă și in cercurile mai înalte, pentru că după doctrinele lui Confuciu — auctorul religiei — bărbații susțin ca femeia nu are drepturi ci numai obligațiuni. Din aceasta cauza sunt foarte lătite legăturile secrete între vergure a căror devisă e: „a nu se mărita mai bine a muri.”

In vîra anului 1858 in Canton atâtea fete s'au sinucis in apa încat a trebuit să se iee sub stricta inspecțiune polițenescă orî ce femeie necăsătorită.

La noi românii încă și astăzi există tirgu de fete pe muntele Găina in comitatul Huedorei in 11 Iuliu in care și după cãlindariul vechiu (29 Iuliu) cade serbătorea apostolilor Petru și Pavel.

Acolo se adună jumimea dela Arad și Bihor, unde fetele își duc cu sine totă averea mișcatore și o pun spre a fi vîdută de tinerii însurăței. Acesta e o datină bine potrivita in atari ținuturi unde din cauza împrejurărilor locali poporațiunea locuesce foarte imprăștiată.

Modul de a inchia căsătorie jelnică a remas in us și la serbi. In 1897 in octomvre s'a dat un cas că trei feciori au răpit deodată trei fete. Dintre părinții păgubiți, unul tata alor două fete ș'a dat subsecvente bine cuvintarea preste ei, celalalt ș'a redus fata ér pe tiner la dat in mana legii care constatând ca respectivul a vătămât libertatea personală a fetei il facu se simtă rigorea legii.

Odinioră Tarii ruși își alegeau soție dintre 1000 de vergure, dar aceleia mai că nu păreau a fi așa ae pretensive ca profesorița acea americană — cualificată in nenumărate sciințe — care astfel grăi cătră bărbatul seu: „Deja sunt 26000 de secunde de când suntem căsătoriți și încă numai de 358 de orî mai sêrutat.” Atata ore nu e mult in 24 ore? Și dacă aceea profesora ar fi avut cunoscințe și din geografie ar fi potut sei că sãrutarea nu e tocmai un ban internațional.

In orient sunt țeri întregi unde sãrutarea nu e in us. In nenumărate ținuturi din India, Birma, China, Iaponia, ba și in Oceanul-pacific pre mai multe insule trăiesc popore cari nu au aceea datină. Sciin damele tinere cu ochi de mandulă a zimbi forte atrăgători dar mai mult nu, mama hindului își stringe pruncul la sin dar nu-l sãrută.

Eschimoșii încă trăiesc fără ea, dar daca totuși atragerea reciprocă s'a desvoltat intru atata încat vine lipsa unei atingeri mai apropiate, își frēcă nasurile deolaltă. Medicii încă afirmă că e mai puțin periculosă atingerea nasului decât a buzelor, pentruca in cas de morb infectarea nu trece așa iute dela unul la altul, precum se întimplă acesta la noi.

Oficiul vamal din New-York a interdis sãrutarea din motivul că cei aplicați in acel oficiu perdeau ore întregi pană ce 2—6 mii de căletori cari debarcau pre țermure îmbrățișau și sãrutau pre 8—17 mii de americani iubiți cari ii așteptau acolo. In locurile de debarcare se și află scrise cuvintele: „Aci sãrutări se nu se întimple.” Dar acesta numai amana esprimarea dorințelor individuali, pană când oficiul vamal se apuca de lucrurile sale. De aci incolo se intelege că e deschis tirgul.

Schmarda in călătoria sa in jurul pãmântului scrie că orașul Lima din Peru este paradis pentru femeii și purgatoriu pentru bărbați, pentru că acolo se adeveresce pe deplin asemênarea ce a făcut'o un scriitor și anume: „Că cel ce se căsătorește din indemn curat primesce soție; cel ce se căsătorește pentru bani are femeie; cel ce face acest paș numai ca se ajungă la poziție socială, câștigă domnă. Soția iubescce, femeia numai stiméză, domnă însă rabdă. Soția e a ta, femeia a casei tale, domnă e a soțietății. Soția e de un cuget cu tine, femeia te ocãrmuesce, domnă însă grijesce de tine. Dacă ești morbos soția te îngrijesce, femeia te

cerceteză, domnă sciricesce despre starea ta. Soția ie parte in supërarea ta, femeia din banii tei, domnă îți ajută a face și datori. Dacă mori, soția te plânge, femeia te compatimesce, domnă inse imbracă haine de doliu.

Alt scriitor astfeliu varieză acesta temă: Din fată se face soție, din domnișoră femeie, din damă domnă. Cu soția ne umim in tôte, cu femeia ne liniștim, cu domnă suntem, așa cum... Economia o portă soția, casa femeia, tonul il dă domnă. Cu soția mergem la plimbare, pe femeie o ducem, pe domnă o insoțim. Cu soția încăpem into chille, femeii ii trebuie chilia separată, domnei un despărțemint întreg. Soția astfel in vorbesce „iubite soțiule,” femeia „domnul meu,” domnă „auđi d-ta.” Cu soția trăim liniște sufletescă, cu femeia între valuri (necasuri) mai puține și nu prea însêmuate, cu domnă tot in distracție. Soția se îmbuează, femeia se linguesce, domnă își face reproșuri. Cu soția mănecăm dintrun blid, cu femeia din o mănecare, cu domnă posibil că la o masă. Soția își cumpără vestminte, femeia materie, domnă numai parfiră și vison.

Cãnele matematic.

In Ungaria in anul 1897 s'au inchiat 130.281 căsătorii, mai multe s'au inchiat de cătră locuitorii orașelor in Septembrie, pentru că pre economi i-a oprit dela acesta îmbulđala lucrului și lipsa vinului nou.

Aci tot din 10.000 de omenii 106 pãșesc la căsătorie, in Irlanda tot din atãția mai puțini de jumătate (48). In Anglia mese-riașii se căsătoreesc cam in vristă de 15 ani, comercianții la 27 a., cei ce lucră cu mintea la 31 ani. In Rusia 60 percente dintre mirii sunt sub 25 ani, la noi aceștia fac numai 25%, mai mult de jumătate se căsătoreesc între 25—30 ani. Mai de tinere se mărită fetele in Ungaria și Rusia unde a treia parte inainte de 20 ani sunt mirese.

In Anglia sunt pe și cam 625 cununi, astfel ca mai pe fiecare minuta din și cade o căsătorie; numerul proceselor de despărțire pe an e cam de 650 dintre cari 91% se sfêșesc cu despărțire. Wilhelm Friedrich regele Prusiei a lăsat să se plătescă dare pentru fiecare fată care a ajuns anul al 21-lea al etăței. In Șparta legile lui Lycurg pretindeau 20 de ani dela fată și 30 dela fecior ca să se potă căsători, cei cari nu se căsătoreau pană aci erau de batjocură. Dercylidas comandantul odată na avut loc să șadă in teatru pentru că nici un tiner nu s'a sculat seif acă loc. „Tu mai

copii — dăseră ei — cari se potă ărecând reînăpoia acesta onore.”

Nici germanii vechi nu permiteau fetei a-se mărita înainte de-a impleni 20 de ani.

Cel ce strîngea degetul unei fete libere era pedepsit cu 600 denari, cel ce o prindea de braț era pedepsit până la 1200 denari, celce o prindea pre din sus de cot, până la 1400 denari, cel ce se atîngea de peptul ei era judecat să plătescă 1800 denari. În Bavaria nu a fost așa strictă tractarea cu fetele. Cel ce a rădicat până la genunchi haina unei fete libere plătea ca pedepsă 6 șoldi; cel ce îi rumpea peptemul era pedepsit cu 12 șoldi.

În Calenta în 1890, 36 de doftorițe au înaintat o petițiune la subregele ca prin lege să oprescă fiilor sub 14 ani a-se căsători, ceace acolo e în us; dar și la noi sub clima acesta stem-părată să întemplă căsătorii premature din cauza amorului neordinat care după Novalis e mut, după greci orb, după Petrarca surd la ori și ce cuvînt al minței, după doctorul Hornel e toc-irai o stare de șpital, și totuși acesta putere amărită stăpânește lumea. Alții-l numesc putere de gen care nu scie odiehni, er poetul nost Eminescu îl definește astfel:

Amorul
E un lung șir pentru durere
Ce niî de lacrimi niî ajuns
Și tot mai multe cere.

În Cochinchina fetei de 7 ani îi caută deja soț indianul din America când fata e de 10-11 ani o mărită; la țigani nomadi nu e raritatea a vedea pre femeia de 11 ani jucăndu-se cu pruncul seu; în lamaica încă sunt număroase mamele de 12 ani. În Francia codecele lui Napoleon a rădicat etatea căsătorirei fetelor dela 13 la 15 ani în Șpania cele mai multe mirese sunt de 14 ani. Fata de hind care până la 16 ani nu sa maritat întră în servițiul bericeii pentrucă a trecut preste etatea maritatului. În Germania însă sunt forte rari miresele mai tinere de 18 ani.

George Ioan principele prus care a domnit între anii 1571—1598. în vrăstă de 55 ani s'a căsătorit a treia oră cu Elisabeta principesa de Anhalt care era de 14 ani, cu care avu 18 fii, er cu cele două e mai dinainte avd 12.

Imperatul Carol al IV-lea abia își boteza pre fiul seu Sigismund și la și fidanțat cu Catalina — fiică grofului de Nürnberg dar fidanțerei nu ia urmat căsătoria așteptata pentrucă Sigismund luă mai întăi în căsătorie pre Maria fiică lui Ludovic cel mare, după mórtea aceleia pre Barbara Czilley, er mireasa părăsită infidel de fidanțatul seu muri în 1409 în claustru ca călugariță-principesă sub numele de st. Clara.

În America nu se află fata bătrână. În Atlanta oraș în Georgia, judele a croit pedepsă pentru cuvîntul bătrân, dîcînd că un bărbat sînătos nu se potă numi bătrân, decăt dela 65 ani în sus, er fata nici atuncî, deorece damele trăiesc mai mult ca bărbații. Nici nu îmbătrânesc pe om aniî ci indispușețiunea spirituală de unde forte des se întimplă că fetele se remănă nemăritate ca epistolele „post restante.”

După sciitorul frances Devay, bărbatul care se căsătorește în etate de 30 ani își lungesce viața cu 11 ani, cel de 35 ani câștigă 8 ani încă și cel de 40 ani câștigă 5 ani, dar dela 50 ani în sus căsătoria e mai mult o greutate și totuși și aceea ajuge mai mult decăt nemica. Numai căt statistica d-lui Devay e suspectă din cauza că d-sa are 9 fete feciore.

În Peru căsătoria e considerată de o medicină forte bună în contra disertărilor militare, încăt căsătoriile inchiate sub durata serviciului militar, societatea le recunoșce de legitime chiar și fără binecuvîntarea preotului, deși acolo căsătoria civilă, ca o înștițuțiune de stat e înca necunoscută.

În lumea cultă căsătoria e un medicament recunoscut în contră nervosităței. Doctorul Laufenauer scie că în contra nervosităței provenite în urma amintirilor din tinerețe căsătoria a sêrvit nu odată ca medicină radicală, de sine se înțelege înse că acest

afect îl are numai atuncî când respectivul ia în căsătorie nu o femeia nervosă ca și el, ci una modestă și cu multă prudintă. Pentru bărbații nervoși — lucru hotărit — că a nu se căsători e forte dăunăcios. Căsătoria pentru fetele nervose e necondiționat o ade-vărată farmacie.

În statele din Europa pre 1000 bărbați cad femei:

Portugalia	1084	femei
Svedia	1064	„
Norvegia	1060	„
Germania	1051	„
Anglia	1047	„
Austria	1047	„
Elveția	1041	„
Dania	1035	„
Rusia	1034	„
Hollandia	1022	„
Francia	1018	„
Ungaria	1002	„
Belgia	1001	„
Italia	995	„
Serbia	988	„
România	944	„
Grecia	906	„

În partea sud-vestică a Tirolului și în acel colț unde se mărginesc comitatele Carniola, Fiume și Zagrab, pre 1000 bărbați vin mai mult ca 1200 femei, dar pre țărmurii sud-vestice ai Istriei numai 693 femei, cu excepțiunea lui Ravigno, unde numărul femeilor față de al bărbaților face 1119, de și la nasceri proporția numerică a celor 2 gemeni e forte apropiată. Excepțiune a făcut comuna Iașiu din comitatul Făgăraș care numără 530 suflete unde în 1896 între cei născuți n'a fost nici o fată.

În Ungaria și Transilvania cele mai puține femei sunt în comitatele Udvarhei, Csik, Szolnok-Doboka, mai multe înse în comitatele: Brașov, Sibiiu, Modrus-Fiume, Trencin, Turoț, Liptau, Sepeșu, Saros și Torna-Abauj.

Că în Statele-Unite ale Americii-de-nord pe 1000 bărbați cad numai 965 femei, cauza stă în aceea că femeile nu sunt prea aplicate a-și căuta noua patrie din colo de Ocean ca bărbații: În Bosnia încă și consolidarea referințelor sociale arată că numărul femeilor corăspundător cu 100 bărbați s'a ridicat dela 895 la 906. Conseripțiua făcută în 1896 pe insulele Havai, a arătat că dintre 109,020 suflete numai 36,503 sunt femei nu tocmai 35,5%.

Dintre 39,504 locuitori născuți în centrul insulelor 18,856 sunt femei proporția decî e naturală pentru că numărul sufletelor e aproape 48%; dar între cei emigrați sunt numai 17,647 femei adecă cu ceva mai mult ca 25,5%.

De ore-ce și în Ungaria se deschid multe cariere științifice pentru dame, cu cari să se potă susține, e instructiv-conspectul care arată câte femei se susțin în America din propria lor putere și căt s'a înmulțit numărul aceloră în decurs de 20 ani;

	au fost	în 1870	iar în	1896
medici	—	527	„	4455
dentiști (medici)	—	24	„	337
advocați	—	5	„	240
oficanți	—	414	„	4875
preoți	—	67	„	1235
ingineri	—	—	„	180
arhitecți	—	1	„	25
pictori și sculptori	—	412	„	11000
scriitori	—	159	„	3000
diaristi	—	35	„	889
musicanți	—	3735	„	34518
teatraiste	—	692	„	3942
directore de teatru	—	100	„	634
stenografi	—	7	„	21185
decopietori, secretari	—	8016	„	65018
protocoliste	—	—	„	27777
Suma	—	14194	„	179309

(Va urma.)

Marga.

Pirografia.

Cetitorul își va cugeta în sine, nó omenii acestia ear ne aduc ceva ne mai auđit sub rubrica „Amatoriului pe tote terenele“ *Pirografia ce se fie aceea?*

Nu te mira tare bunule cetitor căci nu e ceva nou e o tehnică veche cunoscută chiar și la poporul nostru de rind, imă din vechime, fără de ași putea da sama de ea, precum a făcuto aceasta alte poporă mai luminate și mai inaintate în cultură și artă de cât el.

Pirografia este arta de a scrie și desemna, cu stiluri de fer inferbântate în foc.

Lădile țeranilor noștri români de prin părțile muntóse numite lădoie făcute din lodbe de fag și în pistrițate cu trăsuri și figuri rotilate, unele scobite pe lemnul afumat altele arse cu fer în ferbântat înca ne presintă un fel de pirografie deși forte primitivă.

La alte popóre însă arta pirografică a luat un avânt de înaintare forte imbucurător, nu va strica decî dacă și noi vom lua ceva cunoscințe despre aceasta.

Requisitele ce se întrebuințează în pirografie se compun din unele stiluri de fer orî drot pilita la un capăt în diverse forme ear la celalalt capăt provădute cu mâner (manunchiu) de lemn.

Încălditul acestor stiluri se face orî deasupra unei flacăra de spirt orî întrun lighean cu cărbuni aprinși.

Stilurile au grosime diferită unele mai grosă altele mai subțiri și altele de tot subțiri cu cele mai grosă se trag liniile cele mai late și cu cele subțiri liniile mai fine, la vîrf însă tote sunt întró formă ascuțite cam de un milimetru în formă perdișă și nici de cum nu ascuțit ca acul, ascuțitul se face în formă peđisă pentru că ferul cu atât mai tare seshi potă păstra ferbințala, stilu-

rile ascuțite în forma acului perd forte repede terbințala și astfel nu se pote lucra cu ele la desemnurile pirografice.

Cine se ocupă cu pirografia trebuie să fie înainte de tote un desemnator bine deprins căci nu mai așa pote fi în stare de a esecuta ceva lucru bun și de valóre.

În pirografia erorile făcute prin tragerea trásurilor nu se mai pot îndrepta, linia odată trasă așa are să ramână nu se pote nici rade nici șterge cu guma ca la desemn.

Celor-ce nu se pricep bine la desemnat și au plăcerea de a se ocupa cu pirografia lisă recomandă ca desemnul ce voesc a-l esecuta mai întâie sel decopieze prin hărtie de copieat (paus papier) apoi la esecutarea arderei trásurilor cu stilul inferbentat să se țină strict după desemn.

Pentru pirografie s'a invētat în timpul mai nou și unele aparate cu ajutorul căror se lucră mai cu sporiu și mai perfect așa este aparatul cu electrică alui Ludovig Bernh. apoi aparatul cu bensină pentru lucrări pirografice. Aparate cu electrică se găsesc la firma Wilhem Riedel I Tegellhoffstrase nr. 7 în Viena și aparate cu bensină la firma A. Brugger în München Theatinerstrasse.

Lemnul cel mai potrivit pentru pirografie este: lemnul de păr, de paltin, de jugastru de teiu și de plop.

Referitor la alegerea desemnurilor pentru pirografie se recomandă diletantului a folosi la început numai figurî desemnate în contouri fără umbre, și dacă în acestea s'a deprins și i-a succes de a scote unele lucrări bine reușite, atunci se încerce cu figurî umbrite, cu arborî, cu înfățișări alegorice și peisajuri.

Pentru mai bună conservarea lemnului și pentru de a-i da o înfățișare mai frumosă, icónele pirografice se obduc cu o polițură scilpiciosă sau numai cu cėră și oleu de terpentină după carî se lustruesc cu o perie aspră.

I. B.

DE ALE POPORULUI.

POESII POPORALE.

Păltinior cu frunza lată
Și cu umbrița rotată,
Lasă-mă sub umbra ta
Se mă iubesc cu mândra!
— Ba io ȑeu nu te-oî lăsa
Că te-am mai lăsat odată
Și mi-a picat frunza totă!
Frunză verde de bobuț
Am avut eu un drăguț

Dar n'am știut ca se-l cruț,
Dar acum de l'aș avea
Tot în brațe l'aș ținea
Și cu drag l'aș seruta!
De m'ar fi mâncat lupiș
Până nu știui iubi;
De m'ar fi mâncat mórtea
Pân' nu gustaiu dragótea.

Culese de Iosif Stanca.

Cronica.

Teatru și joc în Brad. Primiți spre publicare invitarea la reprezentațiunea teatrală împreună cu dans ce se va aranja Sâmbetă în 16 Septembrie st. v. 1900 în hotelul „Central” din Brad. O parte a venitului curat e destinată pentru fondul „Convictului de la gimnaziul român gr.-or. din Brad. Intrarea: Loc I. 1 fl.; Loc II. 80 cr.; Parter 60 cr.; Copii 30 cr. Inceputul la 7¹/₂ ore seara. Se reprezintă piesa „O scrisoare pierdută,” de I. L. Caragiale.

Școle românești la Seres. La Seres (vil. Salonic), care este centrul unei populațiuni însemnate de Români, s'a permis printr'un fermant imperial deschiderea unei școle primare de băieți și a unei școle primare de fete, precum și a unei școle secundare de băieți.

Somn lung. Din Ploești se scrie, că femeia Stanca C. Dumitrescu a fost găsită dormind acum cinci zile în grădina Crivița. Ea a fost transportată la un spital, fără să se fi deșteptat și acolo își continuă somnul deja de șase zile, fără să poată fi deșteptată.

Un nebun asasin. Se telegrafează din Milano, că un anume Giuseppe Maglino, servitorul museului de anticități de-acolo, în acces de nebunie a împușcat pe directorul acestui muzeu, Guidi Scifoni, apoi a început să sdrobească tot ce găsea în cale.

Concert împreună cu joc în Bistrița. Duminică, la 30 Septembrie 1900 meseriașii români din Bistrița vor aranja la otelul central petrecere împreună cu concert și teatru. Venitul curat e destinat în favorul fondului reuniunii meseriașilor români de acolo.

Caritatea. La administrațiunea averilor bisericesti din Șoimuș a mai încurs pentru „Caritatea” următoarele sume:

Transport din nr. 10 . . . cor.	28	banii	61.
Dela Moldovan Ștefan, Șoimuș	—	„	30.
„ Flore Parcălab	—	„	10.
„ mai mulți	—	„	19.
„ Nastasia Baciu	1	„	—.
„ mai mulți	—	„	14.
„ Pompeiu Baciu, Rutea	1	„	—.
„ Ștefan Sângeorsan, S.-Georgiul-să.	—	„	40.
Suma	31	„	74.

Vasile Baciu,
curator prim bisericesc.

Bibliografie.

A eșit de sub tipar și sa află de vândare la tipografia Aurora A. Todoran în Gherla o broșură foarte folositoare, intitulată „Pilde și sfaturi pentru popor” scrise de I. P. Reteganul, o recomandăm cu toată caldura publicului nostru cetitor.

Găcitură de șach

de Valeriu Veru.

A se deslega după săritura calului începând dela silaba cu steluță.

													un																																													
													păra.		za		tu															nea		Pe		cu																						
													Du		colo		te-oi		bra															da		veci		nul		bit.																		
sté-		a-		ful		Veđi		* Pa		nic		Cu		iu		Dună		am		Carol																																						
De		nă															féra		meu		svêrli		rea		Dom															Cân		mai																
rei.		gul		te															ne		de		mea		be		bi!															ei		le-oi		lurî												
un-		ful-		cesc.		nurî		teme															d'ar		Cu															Ale		sdro-		e		tă		plu-										
tur-		O! nu		de		nu		pân		mî															bóm		voi! ^u		te		blăud:		tit.		va		rol																					
													șur		tă		tu															desc		te		zid		cu		ra,																		
Ca		nesc		stea		boiu,		Chiar		lup															riși		piî		O! nu		mê		„La		Ca		mea																					
gul		Desfă		Cu		la		la															foc															tași		tej		co		Dom		fê		roi.										
Por		rol		res															S.		cu															să		fac															e		A		nul	
meu		poi															Dași		na		lup		m		vi															ma!		Căci																
es		e		Dóm-		neđeu		M.		rând!		o		le-oi		Mai		ni		tale																																						
													a		te		sie															Ro		â		lan		sfăr-																				
													Po		și		Dum		de		șurî		cru		lor																																	
													Ce																																													

Un căne matematic. Veđi ilustr. pag. 108

Castel cu cănele seu Sultan adună o multime de public la producțiunea lor. Unul din privitori spune o cifră de la 0-10 Castel o repetă cănelui și acesta o spune tare hă-măind de a atâtea ori câte unități sunt în ea

Castel inse nu vrea se-și deie pe față secretul, prin care a esoperat cănelui seu Sultan titlul de învățat.

AVIS.

Duminică, la 7 Octobre a. e. se vor inaugura noiele edificii a caselor parohiale și a șolei conf. gr.-cat. din Șoimuș. Inceputul ceremoniilor religioase se vor începe la 9 ore a. m. Cu acesta ocaziune „Caritatea” reunime pentru ajutorarea bisericilor și șolelor serace va ținea o adunare generală la carea sperăm, că publicul nostru românesc ce se intereseză de progresul și cultura poporului român, nu va pregeta de a participa în numer cât de mare. Ofertele benevole se vor cutia pe cale diaristică.

POSTA * *
REDACTIEI.

D-lui Nicolau Pop, preot în Gârceiu. Am dispus ca se țî-se trimită cea ce ai cerut.

D-lui Encescu în Habic. Am primit cele trimmise asupra propunerei ce ne-o faci nu ne putem decide până mai tirziu.

D-lui Nicolau Hoza, preot în Resița-bánya. Am primit prețul abonamentului, ve mulțămim.

D-lui A. R. Budapesta. Un ideal, se va publica.

PRIMA TIPOGRAFIA ROMÂNEASCĂ
IN
NORD-OSTUL TRANSILVANIEI.

Prim acesta fac cunoscut onoratului public, cumcă am înființat în Șoimuș (comitatul Bistriță-Năseud) *un stabiliment tipografic* proveșut cu cele mai bune *mijloce tehnice*, aranjat după stilul cel mai nou, cu literile cele mai moderne, unde se primesc spre executare :

Tipărituri de bancă,
BILETE DE VISITĂ

Cărți și broșuri.

Foi periodice,
Bilete de logodnă,

Invitări la nuntă,
ANUNȚURI,

Registre,
BILANȚURI,
Compturi,
PREȚURI-CURENTE

Cuverte,
Bilete de înmormântare,
CIRCULARE.

Cu cele mai moderate prețuri.

Tipografia BACIU, Șoimuș.

Comandele se execută prompt și cu acuratețea.

Prețurile sunt foarte moderate.

Tipografia BACIU în Șoimuș
(Sajó-Solymos u. p. Nagy-Sajó).

La administrațiunea foiei
„Revista Ilustrată“
în Șoimuș, u. p. Nagy-Sajó
se află de vânzare :

Cum se fotografăm? — — — — —	cor. 1.—	Portretul metropolitului Șuluțiu pe	
Oglinda inimei poesii de G. Bugnariu —	” —.50	carton de lucș — — — — —	cor. —.40
„Revista Ilustrată“ pe anul 1898 ediția		Portretul lui George Barițiu pe car-	
de salon — — — — —	” 10.—	ton de lucș — — — — —	” —.20
„Revista Ilustrată“ pe anul 1898 ediția		Castelul Peleș tablou pe hârtie de lucș	” —.30
porală — — — — —	” 5.—	Novele și schițe de I. P. Reteganul —	” —.70
„Revista Ilustrată“ pe anul 1898 semes-			
trul I, elegant compactată — — — — —	” 3.—		

Toți acei, cari comandă **tôte opurile de mai sus de-odată**, capeta un scădement dela prețul indicat.

Administrațiunea.